

Rola komitetów partyjnych i niepartyjnych w kreowaniu burmistrzów i prezydentów miast – przykład województwa zachodniopomorskiego

PRZEMYSŁAW SZYMAŃSKI

MGR

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Humanistyczny
e-mail: przem.szym(at)gmail.com

Słowa kluczowe polityka lokalna, wybory samorządowe, władza lokalna, wybory burmistrzów miast, Kodeks wyborczy

Abstrakt Wybory do samorządu terytorialnego stanowią, wraz z wyborami do parlamentu, powszechny sposób wybierania przedstawicieli władzy przez społeczeństwo. W obu przypadkach, na równych zasadach, mogą brać udział wszyscy aktorzy sceny politycznej. Partie polityczne zdecydowaną przewagę nad komitetami pozapartyjnymi uzyskują w wyborach do organów państwowych. Komitety pozapartyjne zyskują natomiast tym większe znaczenie, im bardziej lokalny jest organ, do którego trwa elekcja. Z powyższym wiąże się to, że na niższych szczeblach terytorialnych lokalne systemy partyjne tylko w ograniczonym stopniu odzwierciedlają system ogólnokrajowy, a w polskich realiach w wielu jednostkach samorządu terytorialnego identyfikacje partyjne nie odgrywają większej roli.

Celem pracy jest analiza wyników wyborów prezydentów i burmistrzów miast w województwie zachodniopomorskim w latach 2006–2014, pod kątem udzielanego zwycięskim kandydatom poparcia przez poszczególne rodzaje komitetów wyborczych. Badaniu poddane zostały elekcje w 65 miastach, w tym trzech miastach na prawach powiatu – Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu.

W pracy w sposób szczególny przeanalizowano zjawisko tzw. wielokadencyjnych włodarzy, a więc prezydentów i burmistrzów miast, którzy stanowisko piastują od co najmniej trzech kadencji, czyli od 2006 roku.

The role of party and non-party committees in the creation of mayors and presidents of cities – an example of the West Pomeranian Voivodeship

Keywords local politics, municipal elections, local power, the mayor of town' elections, electoral code

Abstract Elections to local self-government are, together with the elections to the parliament, a common way of electing representatives of power by the public. In both cases, all actors of the political scene participates equally. Political parties have a definite advantage over non-party committees in the election to the state organs. On the other hand, the non-party committees gain the greater the more local authority is elected. This is related to the fact that in

the lower territorial levels, local party systems reflect the national system only to a limited extent. In Polish realities, in many local government units, party identification does not play a greater role.

The aim of the study is to analyze the results of the presidential and mayoral elections of cities in the West Pomeranian voivodeship in the years 2006-2014, in terms of the winners being supported by particular types of election committees. The study was conducted in 65 cities, including three cities with district rights – Szczecin, Koszalin and Świnoujście.

In the work in particular will analyze the phenomenon of so-called “multi-term city leaders”, who have held positions for at least three terms, since 2006.

Wprowadzenie

Wybory do samorządu terytorialnego stanowią, wraz z wyborami do parlamentu, powszechny sposób wybierania przedstawicieli władzy przez społeczeństwo. W obu przypadkach, na równych zasadach mogą brać udział wszyscy aktorzy sceny politycznej. Partie polityczne zdecydowaną przewagę nad komitetami pozapartyjnymi uzyskują w wyborach do organów państwowych. Komitety pozapartyjne zyskują natomiast tym większe znaczenie, im bardziej lokalny jest organ, do którego trwa elekcja (Molewicz, 2015, s. 48).

Powyższe spostrzeżenia potwierdził również Maciej Drzonek, według którego praktyka działania demokracji na poziomie lokalnym wskazuje, że do reprezentowania mieszkańców danej gminy czy miasta zawsze gotowe są dwa rodzaje komitetów – utworzone na bazie struktur partii politycznych (przede wszystkim tych parlamentarnych) lub organizacji społecznych oraz zorganizowane na podstawie lokalnych, pozapartyjnych inicjatyw obywatelskich (Drzonek, 2016, s. 82). Taki podział komitetów na partyjne i pozapartyjne funkcjonuje w literaturze przedmiotu. Wykorzystali go m.in. Andrzej Antoszewski (Antoszewski, 2012a, s. 18), Łukasz Kubisz-Muła (Kubisz-Muła, 2013, s. 231) oraz Karolina Tybuchowska-Hartlińska (Tybuchowska-Hartlińska, 2012, s. 168).

Wybory samorządowe w sposób znaczny różnią się od elekcji do organów o charakterze ogólnopaństwowym. Mieszkańcy miast w wyborach do gminnych organów wykonawczych i uchwałodawczych, chętniej niż w innych elekcjach, popierają komitety przynajmniej w teorii niezwiązane z partiami politycznymi. Jak bowiem zauważył Waldemar Wojtasik, poziom lokalny sprzyja w głosowaniu osłabieniu znaczenia czynników ideologicznego i partyjnego. Co więcej, w wyborach samorządowych, wyborcy częściej oddają swoje głosy na kandydatów niezależnych lub też z innych partii, niż wynikałoby to z ich naturalnych preferencji ideologicznych (Wojtasik, 2013, s. 235).

Z powyższym wiąże się to, że na niższych szczeblach terytorialnych lokalne systemy partyjne tylko w ograniczonym stopniu odzwierciedlają system ogólnokrajowy, a w polskich realiach w wielu jednostkach samorządu terytorialnego identyfikacje partyjne nie odgrywają większej roli. Jarosław Flis i Adam Gendźwił wprost uznali, że w wyborach samorządowych, poza partiami ogólnokrajowymi, mamy do czynienia z „lokalnymi partiami władzy” (czyli komitetami organizowanymi przez kończących kadencję włodarzy i ich zaplecze w radzie) oraz

licznymi ugrupowaniami lokalnymi, czy regionalnymi o nieokreślonym profilu ideologicznym (Flis, Gendźwiłł, 2017, s. 2).

Wybory samorządowe, adresowane w szczególności do społeczności i wspólnot lokalnych, stają się procedurą szczególnie ważną dla praktyki demokratycznej, gdyż z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że wyborca wie, na co lub na kogo głosuje, przez co jego głos statystycznie ma wyraźnie większą wagę niż w wyborach ogólnokrajowych (Nawrot, 2009, s. 39–48). Należy zaznaczyć również, że zasadniczą rolą wyborów samorządowych jest integracja społeczności, a udział w głosowaniu uznać można za przejaw aktywności lokalnych wspólnot. Przestrzeń społeczna konkretnych miast i gmin staje się przez to najlepszym miejscem dla kształtowania się tożsamości obywatelskiej.

Celem niniejszej pracy jest analiza wyników wyborów prezydentów i burmistrzów miast w województwie zachodniopomorskim w latach 2006–2014, pod kątem udzielanego zwyciężskiemu kandydatom poparcia przez poszczególne rodzaje komitetów wyborczych. Badaniu poddane zostały elekcje w 65 miastach, w tym trzech miastach na prawach powiatu – Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu.

Artykuł oparto na trzech pytaniach badawczych:

1. Które komitety wyborcze – o charakterze lokalnym i pozapartyjnym czy rejestrowane formalnie przez partie polityczne, miały większy wpływ na kreowanie burmistrzów i prezydentów miast województwa zachodniopomorskiego?
2. Czy na przestrzeni kolejnych elekcji zmiana ulegała proporcja między liczbą wybranych włodarzy miast startujących z poparciem komitetów partyjnych i pozapartyjnych?
3. Czy wybór prezydentów i burmistrzów miast wiązał się również z uczestnictwem popierających ich komitetów w podziale mandatów w radach miejskich?

Do określenia tendencji wyborczych na obszarze województwa zachodniopomorskiego wykorzystane zostały metody: ilościowa oraz służąca zestawieniu wyników i wyciągnięcia obiektywnych wniosków, metoda komparatywna. Metoda porównawcza wykorzystana została w celu zestawienia wyselekcjonowanych cech, wyników wyborczych zarejestrowanych w badanym okresie (wybory samorządowe w latach 2006, 2010, 2014) we wskazanych gminach.

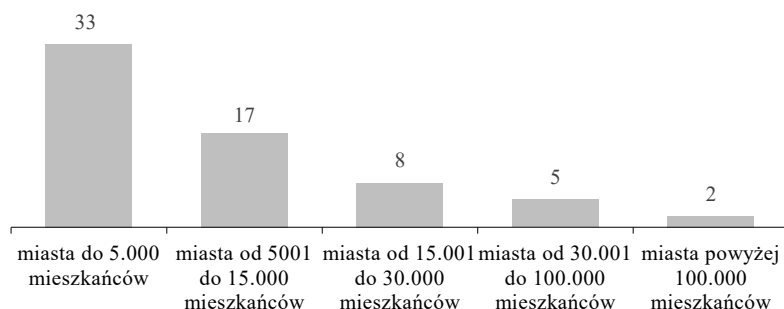
Należy zaznaczyć, że w wyborach na prezydentów i burmistrzów miast w wielu przypadkach dochodzi do sytuacji, że w komitetach opisanych jako niepartyjne kryją się działacze partii. Wielokrotnie też, wśród kandydatów komitetów partyjnych znajdują się osoby nienależące do partii. Zdarza się również sytuacja, że partie polityczne rezygnują ze startu pod własnym „sztyldem”, na rzecz uczestnictwa w wyborach jako komitet wyborców. Powyższe działanie może być korzystne w przypadku, gdy komitet tworzone przy współudziale osób znanych w lokalnej społeczności, ale starających się uniknąć identyfikacji partyjnej.

W pracy w sposób szczególny zwrócono uwagę na zjawisko tzw. wielokadencyjnych włodarzy, a więc prezydentów i burmistrzów miast, którzy stanowisko piastują od co najmniej trzech kadencji, czyli od 2006 roku.

Charakterystyka miast województwa zachodniopomorskiego

Zgodnie ze stanem na dzień 1 stycznia 2017 roku w województwie zachodniopomorskim znajduje się 65 miast – 54 z nich tworzą gminy miejsko-wiejskie, 11 – gminy miejskie. Wśród nich wyróżnić należy trzy miasta na prawach powiatu – Szczecin, Koszalin oraz Świnoujście. Ponadto miejscowości Tychowo, Gościno i Stepnica prawa miejskie uzyskały dopiero w trakcie badanego okresu – odpowiednio 1 stycznia 2010 roku, 1 stycznia 2011 roku i 1 stycznia 2014 roku.

Władzę wykonawczą w miastach województwa zachodniopomorskiego sprawuje pięciu prezydentów miast – trzech w miastach na prawach powiatu: Piotr Krzystek w Szczecinie, Piotr Jedliński w Koszalinie oraz Janusz Żmurkiewicz w Świnoujściu, a także Janusz Gromek w Kołobrzegu i Rafał Zając w Stargardzie¹. W pozostałych 60 miastach władzę sprawują burmistrzowie.

Rysunek 1. Analiza miast w województwie zachodniopomorskim pod kątem liczby mieszkańców (stan na dzień 30 czerwca 2016 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród miast w województwie zachodniopomorskim 50 nie przekracza liczby 15 tys. mieszkańców. Miejscowości średniej i dużej wielkości, których liczba mieszkańców wynosi powyżej 30 tys. mieszkańców jest siedem: Kołobrzeg, Police, Stargard, Szczecinek, Świnoujście, Koszalin i Szczecin. Wielkość dwóch ostatnich wynosi powyżej 100 tys. mieszkańców.

Ordynacja wyborcza

Wybory samorządowe w roku 2006 i 2010 przeprowadzono na podstawie obowiązujących wówczas dwóch ustaw: ustawy z 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz ustawy z 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta. W tym czasie, w gminach do 20 tys. mieszkańców wybierano radnych metodą większości względnej w jednomandatowych oraz wielomandatowych (jednak nie

¹ Rafał Zając wybrany został na stanowisko prezydenta Stargardu w przedterminowych wyborach zorganizowanych w dniu 9 kwietnia 2017 r., po śmierci dotychczasowego prezydenta miasta Sławomira Pajora. Zaprzysiężenie Rafała Zajęca miało miejsce 14 kwietnia 2017 r.

więcej niż pięciomandatowych) okręgach wyborczych. Mandaty uzyskiwali kandydaci, którzy zebrali najwięcej głosów. W gminach liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, powiatach i województwach obowiązywała natomiast ordynacja proporcjonalna. Radnych wybierano w wielomandatowych okręgach wyborczych. Głosy na mandaty przeliczano z wykorzystaniem systemu d'Hondta, przy obowiązującym 5% progu wyborczym.

Wybory w 2014 roku przeprowadzono na podstawie ustawy z 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy. Zgodnie z nowymi przepisami wyeliminowano kryterium wielkościowe gmin. System proporcjonalny pozostawiono jedynie w wyborach do rad miast na prawach powiatu, rad powiatów i sejmików województw, wprowadzając jednocześnie w zakresie zgłaszania kandydatów tzw. parytet, tj. co najmniej 35% udział kobiet lub mężczyzn na każdej liście wyborczej. W gminach obowiązywał system większościowy i okręgi jednomandatowe. W swych założeniach nie zmienił się natomiast sposób wyboru organów wykonawczych gmin.

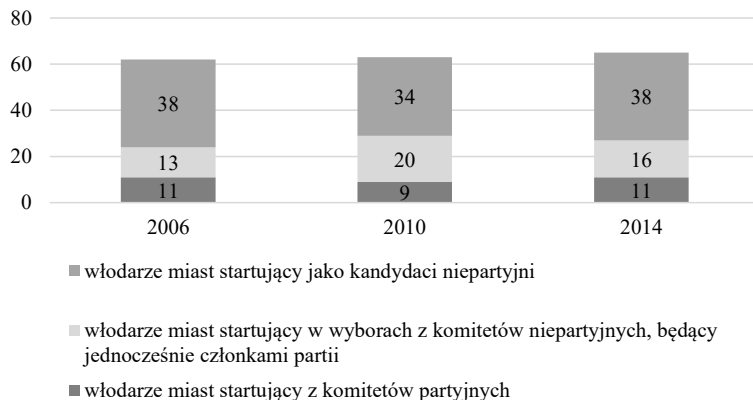
Zmiany przyjęte w Kodeksie wyborczym w sposób szczególny dotknęły gminy powyżej 20 tys. mieszkańców, które nie mają statusu miast na prawach powiatu. Na tej podstawie, w 2014 roku w wyborach do rad w 13 gminach województwa zachodniopomorskiego (Stargard, Police, Białogard, Kołobrzeg, Dębno, Myślibórz, Wałcz, Szczecinek, Choszczno, Goleniów, Nowogard, Gryfice, Gryfino) wprowadzone zostały wybory w jednomandatowych okręgach wyborczych.

Analiza wyników wyborów burmistrzów i prezydentów miast w województwie zachodniopomorskim

Jak zauważył Andrzej Antoszewski, wśród atrybutów odróżniających wybory samorządowe od ogólnokrajowej rywalizacji obserwowanej na poziomie wyborów parlamentarnych, wymienić można m.in. duże znaczenie organizacji, które przynajmniej formalnie mają charakter pozapartyjny (zarejestrowane jako Komitety Wyborcze Wyborców), silnie spersonalizowany charakter elekcji oraz niski poziom alternacji (Antoszewski, 2012b, s. 207–217). W kontekście wyników wyborczych, pojawia się pytanie o proporcje odnoszące się do liczby osób, które zwyciężyły w wyborach, a startowały z poparciem komitetów partyjnych i tymi, które oficjalnie nie były związane z partiami. Oficjalnie, gdyż od lat popularna wśród części kandydatów zdaje się praktyka polegająca na starcie w ramach formalnie niezależnego od partii politycznej komitetu z podaniem na oficjalnej stronie PKW członkostwa w danej partii (Bukowski, Fils, Hess, Szymańska, 2016, s. 61). Charakterystyczne dla opisanych sytuacji jest to, że partie w takich gminach nie wystawiają własnych komitetów wyborczych oraz innych kandydatów na włodarza miasta.

Podczas elekcji przeprowadzanych w latach 2006–2014 większość wybranych włodarzy miast startowało z komitetów niepartyjnych, będąc ich formalnymi liderami. W roku 2006 na 62 burmistrzów i prezydentów tylko 11 wybranych zostało jako reprezentanci komitetów partyjnych. Pięćdziesięciu jeden włodarzy reprezentowało komitety niepartyjne, z czego 13 było jednocześnie członkami partii politycznych. Cztery lata później, wśród 63 zwycięskich w rywalizacji wyborczej kandydatów, znalazło się 54 reprezentantów komitetów niepartyjnych – w tym

20 członków partii politycznych. Podczas elekcji w 2014 roku wybranych zostało łącznie 65 włodarzy miast w województwie zachodniopomorskim: 11 z nich reprezentowało komitety partyjne, 38 nie było oficjalnie związanych z partiami politycznymi, a 16 reprezentowało komitety niepartyjne, będąc jednocześnie członkami partii.

Rysunek 2. Analiza wyników wyborczych burmistrzów i prezydentów miast województwa zachodniopomorskiego ze względu na poparcie poszczególnych rodzajów komitetów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Proporcje dotyczące przynależności partyjnej zwycięskich kandydatów na włodarzy miast w województwie zachodniopomorskim pozostawały w kolejnych latach na zbliżonym poziomie. Podczas każdej z analizowanych elekcji ponad połowa z nich nie była oficjalnie związana z żadną partią polityczną. Wyniki wyborów do miejskich organów wykonawczych w latach 2006–2014 wskazują więc na zdecydowaną przewagę w tym aspekcie lokalnych komitetów wyborczych nad partiami ogólnokrajowymi.

Na przestrzeni trzech ostatnich elekcji, na największe poparcie mogli liczyć politycy reprezentujący komitety Platformy Obywatelskiej oraz będący członkami tej partii. W roku 2006 wybranych zostało ośmioro włodarzy miast, którzy związani byli z tą partią. Cztery lata później, na stanowisko organu władzy wykonawczej wybrano 13 polityków związanych z Platformą Obywatelską, a w roku 2014 – 14. Wyraźna większość kandydatów zdecydowała się jednak na start z własnych komitetów niepartyjnych, będąc jednocześnie członkami partii – wartości te w kolejnych latach wyniosły odpowiednio 5, 9 i 10 osób.

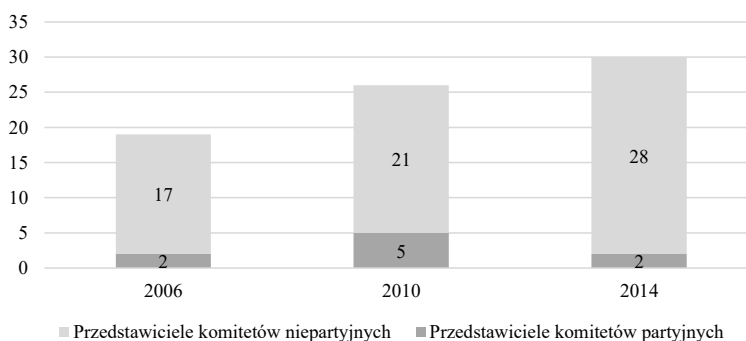
Na wysokie poparcie w regionie liczyć mogli również kandydaci związani z Polskim Stronnictwem Ludowym i Sojuszem Lewicy Demokratycznej. W przypadku przedstawicieli tej partii nie uwidoczniła się tak duża różnica w liczbie kandydatów startujących bezpośrednio pod szyldem partyjnym i jako liderzy komitetów niepartyjnych. Podkreślić należy, że na przestrzeni trzech ostatnich elekcji, stanowiska prezydentów i burmistrzów obejmowali reprezentanci sześciu partii.

Tabela 1. Analiza wyników wyborczych burmistrzów i prezydentów miast województwa zachodniopomorskiego ze względu na poparcie partii politycznych

	2006		2010		2014	
	Komitety partyjne	Komitety niepartyjne – członkowie partii	Komitety partyjne	Komitety niepartyjne – członkowie partii	Komitety partyjne	Komitety niepartyjne – członkowie partii
Polskie Stronnictwo Ludowe	4	1	2	6	3	4
Platforma Obywatelska	3	5	4	9	4	10
Prawo i Sprawiedliwość	1	2	0	1	0	0
Sojusz Lewicy Demokratycznej	2	4	3	4	4	2
Unia Pracy	0	1	0	0	0	0
Stronnictwo Demokratyczne	1	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wartą poruszenia kwestią są również wyniki komitetów w wyborach do miejskich organów uchwałodawczych, z których w trzech ostatnich elekcjach startowali zwycięzcy kandydaci na burmistrzów i prezydentów miast. W badanym okresie nie zdarzyła się bowiem sytuacja, aby do rady miejskiej nie dostał się choćby jeden przedstawiciel komitetu wyborczego reprezentowanego przez nowego włodarza miasta. Co więcej, w kolejnych elekcjach wzrastała liczba miast, w których komitety nowo wybranych burmistrzów i prezydentów uzyskiwały również większość w organach uchwałodawczych. W roku 2006 takich miast było 19, w 2010 roku – 26, a w 2014 roku – 30. Należy zaznaczyć, że taka sytuacja zdecydowanie częściej występowała w gminach, w których zwycięski kandydat reprezentował komitet niepartyjny. W latach 2006 i 2014 tylko w dwóch gminach komitety partyjne, popierające nowo wybranego burmistrza, uzyskiwały większość w radzie. W roku 2010 takich przypadków było pięć.

Rysunek 3. Włodarze miast w województwie zachodniopomorskim, których komitety zdobyły większość w radzie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wielokadencyjni włodarze miast

W literaturze przedmiotu wśród cech wyborów samorządowych często wymienia się niski stopień alternacji. Potwierdzają to wyniki wyborów na burmistrzów i prezydentów miast w województwie zachodniopomorskim. W 65 gminach, które na dzień ostatnich wyborów samorządowych miały status miejski, aż w 32 przypadkach ta sama osoba zwyciężała w kolejnych trzech elekcjach do organu wykonawczego. Od 2002 roku, a więc od momentu wprowadzenia wyborów do organów wykonawczych, w czterech kolejnych elekcjach triumfowali prezydenci: Stargardu – Sławomir Pajor i Świnoujścia – Janusz Żmurkiewicz oraz burmistrzowie: Polic – Władysław Diakun, Gryfic – Andrzej Szczygieł, Dębna – Piotr Downar, Darłowa – Arkadiusz Klimowicz, Drawska Pomorskiego – Zbigniew Ptak, Połczyzna Zdroju – Barbara Nowak, Karlina – Waldemar Miśko, Kalisz Pomorskiego – Andrzej Hypki, Płotów – Marian Maliński, Barwic – Zenon Maksalon, Maszewa – Jadwiga Ferensztajn, Polanowa – Grzegorz Lipski, Pełczyc – Mirosław Kluk. W czterech kolejnych elekcjach sukces osiągnęli również obecni burmistrzowie: Stepnicy – Andrzej Wyganowski i Gościna – Marian Sieradzki, którzy odpowiednio do 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2010 roku formalnie sprawowali funkcje wójtów.

Burmistrzom i prezydentom miast, którzy w trzech kolejnych elekcjach uzyskiwali mandat przypisać można określenie „wielokadencyjnych włodarzy”. W artykułach naukowych pojęcie „wielokadencyjności” przypisane jest zwykle prezydentom miast (Drzonek, 2016, s. 85), jednak na potrzeby artykułu, można je odnieść również do burmistrzów. Za „wielokadencyjnego włodarza” uznaje się osobę, której w bezpośredniej elekcji mieszkańcy powierzyli fotel prezydenta lub burmistrza miasta, kolejno w co najmniej trzech następujących po sobie elekcjach.

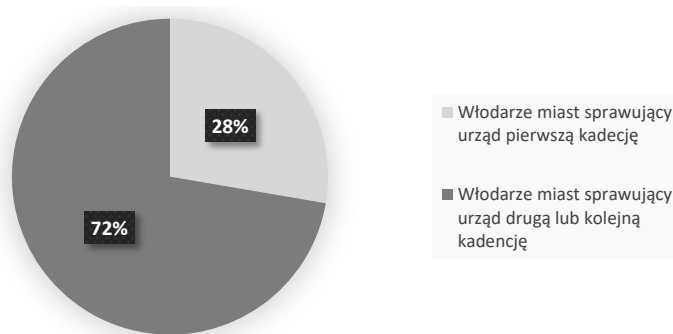
Co warte podkreślenia, „wielokadencyjni burmistrzowie” Szczecinka – Jerzy Hardie-Douglas, Świdwina – Jan Owsiak, Darłowa – Arkadiusz Klimowicz, Polanowa – Grzegorz Lipski, Pełczyc – Mirosław Kluk oraz Nowego Warpna – Władysław Kiraga w badanym okresie liczyć mogli na poparcie komitetów, które w każdej kolejnej elekcji uzyskiwały większość w miejscowym organie uchwałodawczym.

Analizując wyniki kolejnych elekcji samorządowych w województwie zachodniopomorskim, zauważyć można, że okres kolejnych kadencji na stanowisku burmistrzów i prezydentów wykorzystywany jest przez nich na wzmocnienie pozycji oraz pozycji komitetów, które reprezentują w organach uchwałodawczych. W roku 2006 komitety te zdobyły łącznie 46% wszystkich mandatów w organach uchwałodawczych we wskazanych powyżej 32 gminach. Podczas elekcji w 2010 roku wartość ta wyniosła 49%, a cztery lata później 54%. W sposób wyraźny zarysowany jest więc trend polegający na wzmacnianiu w radach miejskich pozycji komitetów skupionych wokół urzędujących włodarzy miejskich.

Warte podkreślenia jest, że spośród 32 „wielokadencyjnych włodarzy” miast w województwie zachodniopomorskim, tylko sześcioro w każdej elekcji startowało z komitetu partyjnego: Janusz Żmurkiewicz (Świnoujście, SLD), Janusz Gromek (Kołobrzeg, PO), Jerzy Hardie-Douglas (Szczecinek, PO), Eugeniusz Jasiewicz (Wolin, PSL), Andrzej Hypki (Kalisz Pomorski, SLD) oraz Mirosław Kluk (Pełczyce, PSL). „Wielokadencyjnych włodarzy”, którzy za każdym razem startowali z poparciem komitetów niepartyjnych było natomiast 20 – w tym 11, którzy

choć raz w wyborach startowali, będąc członkami partii politycznych. Jest to kolejny przykład na słabość partii politycznych i organizowanych przez te organizacje komitetów w wyborach do organów wykonawczych w miastach województwa zachodniopomorskiego.

Na forum politycznym pojawiają się pomysły na temat ograniczenia kadencyjności wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Jednym z postulatów Prawa i Sprawiedliwości, a więc partii mającej większość w Sejmie, stało się ograniczenie do dwóch kadencji gminnych organów wykonawczych. Warto zastanowić się, jaki miałby on skutek na elekcję w miastach województwa zachodniopomorskiego.

Rysunek 4. Udział procentowy włodarzy miast w województwie zachodniopomorskim ze względu na liczbę sprawowanych kadencji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wśród 65 włodarzy miast województwa zachodniopomorskiego, 47 sprawuje swoją władzę co najmniej drugą kadencję. Analizując powyższe dane, wzięto pod uwagę przedterminowe wybory, które miały miejsce podczas dwóch ostatnich kadencji w Stargardzie, Wałczu i Trzebiatowie.

Podsumowanie

Wyniki w wyborach na prezydentów i burmistrzów miast w województwie zachodniopomorskim potwierdziły hipotezę, zgodnie z którą partie polityczne mają słabszą pozycję na lokalnych scenach politycznych tych miast. Podczas elekcji w 2006, 2010 i 2014 roku zdecydowana większość zwycięskich kandydatów startowała z komitetów niepartyjnych, będąc ich formalnymi liderami. Podkreślić należy, że w wielu przypadkach, na start w komitetach niepartyjnych zdecydowali się także członkowie partii politycznych, widząc w tym sposób na zwiększenie swoich szans w głosowaniu.

W województwie zachodniopomorskim partiami, które wprowadziły najwięcej swoich kandydatów na fotele włodarzy miejskich były Platforma Obywatelska, Polskie Stronnictwo Ludowe oraz Sojusz Lewicy Demokratycznej. Na stosunkowo niewielkie poparcie, w porównaniu z sytuacją ogólnopolską, liczyć mogli przedstawiciele Prawa i Sprawiedliwości.

Cechą charakterystyczną dla lokalnej sytuacji politycznej w województwie zachodniopomorskim jest zwiększająca się, na przestrzeni kolejnych kadencji, rola władarzy miast i skupionych wokół nich komitetów wyborczych. W kolejnych elekcjach wzrastała bowiem liczba miast, w których komitety nowo wybranych burmistrzów i prezydentów uzyskiwały również większość w organach uchwałodawczych.

Charakterystycznym dla wyborów samorządowych okazał się również niski stopień alternacji. Wśród 65 gmin, które na dzień ostatnich wyborów samorządowych miały status miejski, aż w 17 przypadkach ta sama osoba zwyciężała w kolejnych czterech elekcjach do organu wykonawczego. Trzy ostatnie elekcje wygrywało 32 włodarzy miast, a dwie – 47 burmistrzów i prezydentów.

Bibliografia

- Antoszewski, A. (2012a). Partie polityczne w rywalizacji o władzę w województwach i wielkich miastach. W: D. Karnowska, J. Nocoń (red.), *Obywatel – instytucje – władza na przełomie XX i XXI wieku. Księga dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Godlewskiemu* (s. 207–217). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Antoszewski, A. (2012b). Rywalizacja o władze w miastach Dolnego Śląska w latach 2002–2010. Uwagi wprowadzające. W: D. Skrzypiński (red.), *Rywalizacja o prezydenturę w miastach Dolnego Śląska* (s. 11–27). Wrocław: Wydawnictwo MARINA.
- Bukowski, M., Fils, J., Hess, A., Szymańska, A. (2016). *Rządzący i opozycja. Partie sejmowe i lokalne w małopolskich wyborach samorządowych 2014*. Kraków: Wydawnictwo Attyka.
- Drzonek, M. (2016). Wielokadencyjność bez afiliacji partyjnej? Spostrzeżenia po reelekcjach „wiecznych prezydentów” w 2014 roku, *Przegląd Politologiczny*, 1, 81–89.
- Flis, J., Gendźwił, A. (2017). *Przedstawiciele i rywale – samorządowe reguły wyboru*. Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego.
- Kubisz-Muła, Ł. (2013). Polskie partie polityczne w wyborach samorządowych – udział, strategie, wyniki i perspektywy. W: N. Winclawska (red.), *Partie polityczne w początku XXI wieku. Problemy rozwoju, organizacji i funkcjonowania* (s. 229–258). Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Molewicz, M. (2015). Ugrupowania lokalne i partie polityczne w wyborach samorządowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2002–2014. *Opuscula Sociologica*, 3 (13), 47–57.
- Nawrot, B. (2009). Miejsce „inicjatyw niezależnych” na lokalnej scenie politycznej w Polsce. *Przegląd Politologiczny*, 1, XIV, 39–48.
- Tybuchowska-Hartlińska, K. (2012). *Wybory do samorządu terytorialnego w Polsce. Dwadzieścia lat doświadczeń w subregionie ciechanowskim*. Toruń: Europejskie Centrum Edukacyjne.
- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 – Kodeks wyborczy Dz.U., nr 21, poz. 112.
- Wojtasik, W. (2013). Wyborcza selekcja elit politycznych w Polsce. *Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne*, 38, 153–171.
- www.pkw.gov.pl (20.04.2017).

Cytowanie

- Szymański, P. (2017). Rola komitetów partyjnych i niepartyjnych w kreowaniu burmistrzów i prezydentów miast – przykład województwa zachodniopomorskiego. *Acta Politica Polonica*, 4 (42), 95–104. DOI: 10.18276/ap.2017.42-08.